

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Az EU és Közép-Amerika kapcsolata

(2007/C 256/24)

2007. január 17-én tartott plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése értelmében úgy határozott, hogy saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyan: Az EU és Közép-Amerika kapcsolata.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció véleményét 2007. június 14-én elfogadta. (Előadó: Mário SOARES)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 12-i ülésnapon) 63 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB az Európai Unió és Latin-Amerika közötti kapcsolatokat már sok éve egy átfogóbb stratégiai keret részének tekinti. A pusztán kereskedelmi kapcsolatokon túl tükrözik Európának azt az igényét is, hogy megerősítse fontos partneri szerepét a jogállamiságon, demokrácián, az emberi jogok tiszteltetésén tartásán, a békén és az emberek közötti szolidaritáson alapuló szociális modell felépítésében ⁽¹⁾.

1.2 Emellett a Latin-Amerikával és a Karibi-térsséggel fenntartott kapcsolatok történelmi szempontból nézve sokkal többet jelentenek, mint egyszerű gazdasági és geostratégiai partnerkeresést. Latin-Amerika népeit régóta fennálló kulturális, politikai, társadalmi, nyelvi és érzelmi szálak fűzik Európához, még a világnézetük is hasonló. Ezt nemcsak hogy nem lehet és nem szabad figyelmen kívül hagyni, hanem – a hamarosan megkezdődő tárgyalási folyamatra is tekintettel – táplálni kell.

1.3 Most, hogy tárgyalások kezdődtek az Európai Unió és Közép-Amerika között a két térség közötti társulási megállapodás megkötéséről, az EGSZB arra szólít fel, hogy tegyenek meg mindent azért, hogy a megállapodás gyorsan és mindkét fél megaláztatására megszülessen. Ez az Európai Unióhoz fűződő stratégiai partnerség kölcsönös előnyeit illetően például is szolgálhat a Latin-Amerikával és a Karibi-térsséggel folyó, illetve folytatandó tárgyalásokhoz. Ezeknek az előnyöknek messze túl kell mutatniuk a kereskedelmen, és azokat gazdasági és szociális téren, illetve a térség fenntartható fejlődésének terén elért előrelépéseknek kell alátámasztania, a jogállamiság és az emberi méltóság feltételeinek betartásával.

1.4 Az EGSZB reméli, hogy a tárgyalások hozzájárulnak majd ahhoz, hogy a közép-amerikai kormányok szélesítsék a párbeszédet a térségükben működő civil szervezetekkel. Ennek a párbeszédnek demokratikusnak és átláthatónak kell lennie, és mindkét fél által elismert gyakorlati javaslatokon kell alapulnia. Az EGSZB a Közép-amerikai Integrációs Rendszer konzultatív bizottságát (CC-SICA) is ösztönzi, hogy a) tegyen további erőfeszítéseket a lehető legszélesebb konszenzust élvező és az egész közép-amerikai civil társadalomnak a tárgyalásokat illető beállítottságát tükröző megállapodások megkötésére, és b) rögzítse az

egész folyamat nyomon követéséhez és figyeléséhez szükséges vállalatokat.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tárgyalások során vegyék figyelembe a következő szempontokat:

1.5.1 A közép-amerikai civil társadalom erősítésének igénye, mindenekelőtt a CC-SICA mint a Közép-amerikai Integrációs Rendszer konzultatív testülete intézményi hatáskörének szélesítése révén. Az Európai Uniónak segítenie kell abban, hogy a CC-SICA-nak a sikeres regionális integrációban játszott és játszandó kulcsszerepe nagyobb elismerést kapjon tárgyalópartneri körében. Emellett – az Európai Bizottság által a regionális együttműködésről szóló dokumentumában elfogadott célkitűzésnek megfelelően – pénzügyi támogató intézkedéseket is mérlegelnie kell e testület számára.

1.5.2 Az ahhoz szükséges szociális kikötések szerepeltetése, hogy a társulási megállapodás az egész társadalom számára előnyös legyen, döntő mértékben segítse a demokráciák megszilárdítását, a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a munkanélküliség felszámolását, valamint egy olyan szociális modell kifejlesztését, amely nem teszi az egyenlőtlenségeket még mélyebbé vagy szélesebb körűvé. A megállapodásnak a társadalmi kohézió javításához és a környezet biológiai sokféleségének megőrzéséhez is hozzá kell járulnia (ennek érdekében elő kell segíteni a környezetbarátabb módon gazdálkodni kívánó sok ezer kistermelő bevonását is). Emellett a tárgyalások, majd a társulási megállapodás végrehajtása során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a kormányok teljes mértékben betartsák az ILO nemzetközi munkaügyi normáit.

1.5.3 Az Általános Preferenciális Rendszer (GSP) – a legkevésbé fejlett országokat segíteni kívánó, egyoldalú uniós eszköz – létezése. A megállapodás kereskedelmi fejezetét tehát úgy kell alakítani, hogy jobban kedvezzen a közép-amerikai országoknak, mint a fenti rendszer (amelyről el kell ismerni, hogy már maga is egészen jó rendszer).

1.5.4 Annak szükségessége, hogy a civil társadalom a lényeges információhoz való rendszeres és kellő időben történő hozzáférés révén intézményes módon nyomon tudja követni a tárgyalásokat. Ennek együtt kell továbbá járnia a) a tárgyalási

⁽¹⁾ „Társadalmi kohézió Latin-Amerikában és a Karib-térsségben”, HL C 110., 2004.4.10.; „EU-Mexikó kapcsolatok”, „EU-Andok Közösség kapcsolatok”, HL C 309., 2006.12.16.

fordulók előtti előzetes konzultáció lehetőségével, hogy a szervezett civil társadalom nézeteit figyelembe lehessen venni, illetve b) a résztvevők szélesebb körét bevonó fórumok tartásával, azzal a céllal, hogy az egész társadalom szoros nyomon tudja követni e tárgyalások fejleményeit. E téren a civil társadalom részvételének központi eleme kell hogy legyen egy közös monitoringbizottság létrehozása a tárgyalások nyomon követésére, amely intézményként működik, valamennyi tárgyalást nyomon tudja követni, és híd szerepet tölt be a tárgyaló szerv és általában véve a civil társadalom között.

1.5.5 Végül pedig, annak érdekében, hogy a szervezett civil társadalom valóban részt vehessen az EU és Közép-Amerika közötti társulási megállapodás valamennyi aspektusában, az EGSZB azt javasolja, hogy a megállapodás aláírása után rögtön kezdje meg működését a konzultatív vegyes bizottság, az EGSZB és a CC-SICA tagjaiból álló, a két régió közötti politikai megállapodás 52. cikkének (4) bekezdése szerinti intézményes tanácsadó testület, azzal a feladattal, hogy biztosítsa a megállapodás végrehajtásának nyomon követését.

2. Bevezetés

2.1 Összességében véve az Európai Unió és Közép-Amerika közötti kapcsolatok eddig nem voltak túlságosan intenzívek, annak ellenére, hogy az EU jelentős mértékben hozzájárult a béke és a demokrácia megteremtésének folyamatához a térségben, és elindított egy miniszteriális szintű párbeszédet – az 1984-es San José-i miniszteri párbeszédet –, amely még mindig mércének számít a térségben.

2.2 2003-ban az EU és Közép-Amerika megállapodást írt alá a politikai párbeszéd és az együttműködés megszilárdításáról. A közelmúltban, az Európai Unió, Latin-Amerika és a Karib-térség állam- és kormányfőinek 2006 májusában tartott negyedik csúcstalálkozóján, a résztvevők kifejezték abbéli szándékukat, hogy mielőbb el kívánják jutni egy társulási megállapodás megkötéséhez ⁽²⁾.

2.3 2006 áprilisában az EU és a latin-amerikai országok civil szervezeteinek 4. ülésén elfogadott „bécsi nyilatkozat” leszögezte, hogy az EU, illetve a latin-amerikai és Karib-térségbeli országok társulási megállapodásainak nem célszerű csak a kereskedelemre és a gazdaságra korlátozódnuk, hanem a társadalmi kohézió növelése érdekében politikai, kulturális és szociális tényezőket is figyelembe kell vennünk.

2.4 Az EGSZB és a CC-SICA között aláírt együttműködési jegyzőkönyv hasonlóképpen irányvonalakat fektet le a két intézmény számára a társadalmi dimenzióknak a megkötendő EU-SICA társulási megállapodásba történő beépítésének elősegítésére, illetve annak a kezdeményezésnek a támogatására, hogy a jövőbeli társulási megállapodás intézményi keretén belül a két régió civil szervezeteinek részvételével hozzanak létre konzultatív vegyes bizottságot. A társulási megállapodás sikeres megkötése nagyban függ attól, hogy a két térség civil szervezetei

hatékonyan nyomon tudják-e majd követni a tárgyalásokat, és folyamatosan tájékoztatni tudják-e a társadalmat az elért haladásról, a problémákról és az eredményekről.

3. Új szakasz az EU és Közép-Amerika kapcsolataiban

3.1 Az Európai Unió és Közép-Amerika közötti politikai párbeszédet és együttműködést, valamint a kereskedelmi kapcsolatokat jelenleg az Általános Preferenciális Rendszer határozza meg, amelyet az EU indított el a hetvenes években, és amelyet ma a fenntartható fejlődés és a felelősségteljes kormányzás ösztönzését célzó speciális rendszer egészít ki, amely a kábítószerek-kereskedelem elleni küzdelemre is kiterjed (GSP+).

3.2 Az összkereskedelem 12 %-ával az EU Közép-Amerika második legnagyobb kereskedelmi partnere az Egyesült Államok után, melynek részesedése eléri a 46 %-ot. A Közép-Amerikának nyújtott együttműködést és támogatást illetően az EU a legnagyobb adományozó ország; a 2002–2006-os időszakban 563,2 millió eurós költségvetést fordított erre a célra, amelyhez hozzá kell adni az Európai Bizottság és a SICA főtítkársága közötti memorandum alapján kifizetett 74,5 millió eurót is. Ezen alapok mellett az EU további 279 millió dolláros támogatást nyújtott a régiót sújtó természeti csapásokat, különösen a Mitch hurrikánt, majd a salvadori földrengést követően. A 2007–2013-as időszakra az EU a fejlesztési támogatás összegének növelését ígerte, mely ezáltal eléri a 840 millió eurót. A Közép-Amerikába irányuló közvetlen európai beruházások volumene szintén emelkedik.

3.3 Az Európai Unió és Közép-Amerika közötti kapcsolatok azonban messze túlmutatnak a pusztán kereskedelmi és együttműködésen: szélesebb stratégiai jövőkép is alátámasztja őket, amely olyan, ma kényes témának számító kérdésekre is kiterjed, mint a biztonság és a terrorizmus elleni küzdelem, a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés modelljének megalkotása, a migráció és a jelenség kordában tartásának igénye, a fogadó és a munkásokat kibocsátó országok közös előnyére. További cél egy olyan, új gazdasági világrend kialakítása, amely az emberi, gazdasági és szociális jogokat tiszteletben tartó, felelősségteljes kormányzási módszereken alapul.

3.4 A társulási megállapodás megkötése érdekében Közép-Amerikával folytatandó tárgyalások megkezdéséről 2006. májusában, Bécsben hozott határozat már önmagában véve is kihívás és olyan esély, amelyet nem szabad elmulasztani.

3.5 Tekintve hogy a társulási megállapodások megkötésének európai stratégiája interregionális párbeszédre alapul, fontos elemezni a közép-amerikai integráció jelenlegi helyzetét.

3.5.1 A régió országainak nagyfokú függetlenségében gyökerező közép-amerikai integráció projektje már zajlik egy ideje. Az 1991-es Tegucigalpai Jegyzőkönyv révén, illetve 1993-ban a Közép-amerikai Gazdasági Integráció Általános Egyezményével lehettek új életet a projektbe.

⁽²⁾ A bécsi csúcás zárónyilatkozatának 31. pontja kimondja, hogy „A Guadalajari Nyilatkozat közös stratégiai célkitűzését szem előtt tartva, és figyelembe véve a Közép-Amerikával elvégzett regionális gazdasági integrációs közös értékelési gyakorlat jó eredményét, üdvözljük, hogy az Európai Unió és Közép-Amerika úgy határozott, hogy szabadkereskedelmi terület létrehozását is magában foglaló társulási megállapodásról szóló tárgyalásokat kezdenek.”

3.5.2 Annak ellenére, hogy többségi konszenzus volt a regionális integrációt illetően, valójában csak nagyon csekély érdemi előrelépés történt, vagy azért, mert nehéz volt a politikai szinten született döntéseket a gyakorlatba átültetni, vagy a súlyos gazdasági gondok miatt, vagy egyszerűen azért, mert hiányzott a regionális szolidaritás. Az azért elmondható, hogy úgy tűnik, 2002-től kezdve az integráció szilárdabb alapokra helyeződött ⁽³⁾.

3.5.3 A regionális intézményeknek a szupranacionális szintű döntéshozást gátló gyengesége, a régióhoz tartozó országok eltérő gazdasági fejlettségi szintje, valamint az, hogy a szociális szektorok a döntéshozatalban és a regionális integráció előnyeire történő figyelemfelhívásban szinte egyáltalán nem vettek részt, mindazonáltal egyaránt akadályozták az integrációs folyamat érzékelhetőbb előrehaladását.

3.5.4 A nehézségek ellenére azonban van alap némi optimizmusra a regionális integráció folyamatát illetően, különösen a különböző országokat összekapcsoló hagyományok és kultúra, a viszonylag stabil és felelősségteljes jogi és intézményi keretek és az egyes intézményeknek, például a PARLACEN-nek ⁽⁴⁾ a regionális politikákat megalapozó stratégiák nagyobb hatékonyságát célzó megújítása iránti – érződő és ki is nyilvánított – igény miatt. A civil társadalom részvétele és nagyobb tudatossága is optimizmusra és bizakodásra ad okot.

3.5.5 Az EU-Közép-Amerika vegyes bizottság legutóbbi, 2007 áprilisában tartott ülésein a közép-amerikai kormányok beleegyeztek, hogy a társulási megállapodás megkötését célzó tárgyalások befejezéséig jogalkotási keretet és végrehajtási ütemtervet terjesztenek elő a Közép-Amerikai Vámunió létrehozásához. Ez fontos és döntő lépés a közép-amerikai integráció felé, és arra mutat, hogy a két térség megállapodásra juthat.

3.6 A most folyó tárgyalások számos területen rendkívüli lehetőséget jelentenek kölcsönös előnyök kialakítására, amit ki lehet és ki kell használni. A következőket említhetjük példaként:

3.6.1 a régió országai közötti vámunió kialakításának és megerősítésének, a gazdasági és vám jellegű akadályok megszüntetésének politikája – amelyet az Európai Unió is támogat – nagymértékben segítheti a közép-amerikai országokat gazdaságuk fejlesztésében azáltal, hogy jelenlegi és potenciális gazdasági partnereikkel szemben javítja versenyképességüket. Ez könnyebbé teszi majd a potenciális európai befektetéseket is a térségben, sőt, a fejlesztési együttműködések kialakítását is;

3.6.2 A nagyobb mértékű, harmonikusabb társadalmi kohézió hozzájárul majd a fiatal közép-amerikai demokráciák megerősítéséhez, csökkentve a konfliktusok valószínűségét és fokozva a jogbiztonságot, s e közben lehetővé téve, hogy a két térség között világos, konszenzusos és tiszteletben tartott szabályokon alapuló kereskedelem folyjon. Ahogy az ENSZ Latin-

Amerikával és a Karibi-térséggel foglalkozó gazdasági bizottsága (ECLAC) több egymást követő tanulmánya is kimutatta, egy ország politikai, gazdasági és szociális fejlődése nagymértékben függ attól, hogy a társadalmi kohézió milyen szintjét képes elérni. Ezért kell a szervezett civil társadalmat bevonni a teljes tárgyalási folyamatba.

3.6.3 Egy másik, mindkét térség számára fontos terület az, hogy miként lehet megoldásokat találni a természeti katasztrófák megelőzésére, csökkentve ezzel Közép-Amerika országainak sérülékenységét. A térséget gyakran sújtják ilyen csapások, amelyek emberéleteket követelnek és sok millió lakos élet- és munkakörülményeit rongják le. A tárgyalások során ezt figyelembe kell venni, hogy megelőző és katasztrófavédelmi intézkedéseket lehessen hozni e jelenségek esetére. Ezek az intézkedések emellett szükséghelyzetben megkönnyítenék a segítségnyújtást és csökkentenék a kollektív nemzetközi segítségnyújtás költségeit.

3.6.4 Végül pedig, anélkül hogy felsorolásunkat teljesnek tekintenénk, hadd utaljunk még arra, hogy az EU-nak és Közép-Amerikának közös érdeke a környezet és a biológiai sokféleség konkrét politikák, programok és akciók révén történő mielőbbi védelme. Ahogyan a tárgyalások ösztönzik az erőforrások ésszerű használatát, a természetkárosító eljárások és termékek elutasítását, a mezőgazdasági dolgozók munka- és szakszervezeti jogainak tiszteletben tartását, valamint a természetvédelemre szoruló területek létezésének elismerését, úgy a társulási megállapodás is komoly hozzájárulást jelent majd, amely nem csupán e két térség számára értékes, hanem egy új típusú társulás modelljeként is, amely mintát szolgálthat más tárgyalásokhoz.

4. A közép-amerikai politikai, gazdasági és társadalmi helyzet

4.1 Közép-Amerika országai Latin-Amerika legszegényebbjei közé tartoznak; súlyos gazdaságfejlesztési problémák és nagyfokú szociális sebezhetőség jellemzi őket, ami az egyes országokban és a régió egészében is veszélyezteti a társadalmi kohéziót. E sebezhetőséghez még széles körű szegénység és a vagyon igen egyenlőtlen eloszlása is járul.

4.2 Bár olyan régióról van szó, amelyben a demokrácia még viszonylag új keletű, és amelynek, Costa Rica kivételével, hosszú ideig diktatúrákat és fegyveres összetűzéseket kellett elszenvednie – messze ható következményekkel –, mégis rá lehet mutatni e fejlődés néhány fő korlátjára:

a) a demokrácia még mindig törekeny állapota, így például az alapvető jogok nem kielégítő védelme, az egyesek által még mindig élvezett büntetlenség és korrupció, valamint gazdasági és politikai ügyekben és a közigazgatásban a döntéshozatal átláthatóságának hiánya;

⁽³⁾ A közép-amerikai térség országai közötti export 1995 és 2002 között mintegy 60 %-kal emelkedett („Informe Centroamericano 2004” – Inter-American Development Bank).

⁽⁴⁾ Közép-amerikai Parlament.

- b) gyenge gazdaság, főként az egyes országok versenyképességének hiányából és a nemzetközi piacok változásával szembeni sebezhetőségből eredően;
- c) gyenge társadalmi kohézió, főleg a nagyfokú szegénységből és a vagyon egyenlőtlen elosztásából eredően, amely nem teszi lehetővé a társadalom legkevésbé szerencsés rétegei számára, hogy profitáljanak a gazdasági növekedésből, így az embereknek a megélhetés más módjai után kell nézniük – ilyen például a kivándorlás vagy más szinten a szociális erőszak;
- d) környezeti sebezhetőség több oldalról, részben amiatt, hogy a térség veszélyes természeti jelenségeknek (földrendéseknek, áradásoknak, tartós szárazságoknak) van kitéve, részben a természeti erőforrások ésszerűtlen kiaknázása, főleg az erdőirtás következtében. Az ENSZ Fejlesztési Programja (UNDP) szerint a Közép-Amerikát környezeti szempontból sérülékenyebbé tevő tényezők közé tartozik az ötlesterű és átgondolatlan területrendezés, a víz mint erőforrás túlhasználata, valamint a peszticidok túlzott mértékű felhasználása a mezőgazdaságban és az erdőirtásoknál.

4.3 Gazdasági szempontból a közép-amerikai térség bizonyos növekedést ért el, ez azonban nem elegendő ahhoz, hogy leküzdje azokat a szociális problémákat, amelyekkel szembe kell néznie. Az elmúlt években a regionális növekedés éves üteme 3,2 és 3,5 % között volt, 2006-ban azonban a közép-amerikai gazdaságok (Costa Rica és Salvador viszonylagos kivételével) alacsony versenyképességük folytán gyenge helyezéseket értek el a Világ gazdasági Fórum versenyképességi listáján: a felmérésben szereplő 125 ország közül Costa Rica 53., Salvador 61., Guatemala 75., Honduras 93., Nicaragua a 95. helyen végzett.

4.4 Ami a társadalmi szempontokat illeti, le kell szögezni, hogy a közép-amerikai társadalom igen összetett és szerteágazó – őshonos közösségeket és jelentős létszámú afrikai eredetű közösséget is magában foglal, akiket rendszerint figyelmen kívül hagynak, sőt, ki is rekeszhetnek.

4.5 Az őshonos közösségekről rendszerint azt hiszik, hogy szegény, vidéki területeken élnek, figyelmen kívül hagyva azt a fontos jelenséget, hogy a vidéki gazdaság fokozódó leromlása miatt a városokba áramlanak, duzzasztva a nagy városok körüli szegény övezetet.

4.6 Az afrikai eredetű közösségek, amelyek Salvador kivételével Közép-Amerika minden országában szétszórtnak élnek, nem kapták meg azt a politikai és társadalmi figyelmet, amelyet megérdemelnek, így faji és szociális megkülönböztetéstől és a foglalkoztatás során is hátrányos megkülönböztetéstől szenvednek.

4.7 A nemek közötti egyenlőtlenség, amelyet valamennyi társadalmi-gazdasági mutató jelez, olyan elterjedt jelenség, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni. A helyzet, amely – a munkanélküliség vagy bizonytalan állások, a foglalkoztatás minősége, a bérek és az iskolából való, főleg a lányokra jellemző korai kimaradás révén – igen hátrányos a közép-amerikai társadalomban élő nők számára, már szinte tragikus méreteket öltött, különösen azért, mert e nők jelentős része, különféle okokból, egyben családfő is.

4.8 A lányok és asszonyok helyzetére vonatkozó friss, megbízható és összevethető adatok hiánya tükrözni látszik a kérdésnek szentelt figyelem csekély voltát, annak ellenére, hogy a térség kormányai nemzetközi egyezményeket írtak alá és ratifikáltak e kérdéssről, például ILO-egyezményeket vagy az ENSZ-nek a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezményét. A nők elleni erőszak (annak különféle formái, a házon belüli erőszaktól kezdve egészen a munkahelyi erőszakig) a női mozgalmak erőfeszítései ellenére még mindig komoly aggodalomra ad okot.

4.9 Ez a szegénység, amely Costa Rica kivételével gyakorlatilag legalább a lakosság felét érinti, a 40 % körüli feketemunka, a szociális szektor – például az egészségügy és az oktatás – számára rendelkezésre álló, teljesen elégtelen költségvetések és a munkanélküliség olyan regionális jellemzők, amelyeket szem előtt kell tartani, ha meg akarjuk érteni, miért hiányzik a társadalmi kohézió Közép-Amerikában.

4.10 Fontos kiemelni azt is, hogy általánosan hiányzik az emberi jogok tiszteletének politikája. Így például egyáltalán nem tartják tiszteletben a munkaügyi és szakszervezeti jogokat, annak ellenére, hogy a különböző közép-amerikai országok számos ILO-egyezményt ratifikáltak, ami természetesen azt jelenti, hogy kormányaiknak még nagyobb felelősségük van ezek betartását illetően. A térségben a polgári és szakszervezeti jogok gyakorlása nagy személyes áldozattal jár, sőt, akár az érintettek életébe is kerülhet.

5. Az EU-Közép-Amerika társulási megállapodás megkötését célzó tárgyalásokon figyelembe veendő szempontok

5.1 Egy jövőbeli társulási megállapodás formába öntésének folyamatához számos figyelembe veendő szempontot kell kiemelni. Ezek az EGSZB véleménye szerint nem csupán a megállapodás sikerének, hanem egy szélesebb értelemben vett latin-amerikai stratégiának is kulcselemei:

5.2 **Különbségek.** Az egyik legfontosabb figyelembe veendő szempont az, hogy a két térség között számos téren – például a földrajzi terület, a népesség, a GDP, a kereskedelmi kapcsolatok és a társadalmi-gazdasági fejlődés tekintetében – óriási különbség van.

5.2.1 Az, hogy a két térség között ekkora különbségek vannak, azt jelenti, hogy a társulási megállapodás sikeréhez kompenzációs intézkedéseket kell bevezetni. A megállapodásnak így hozzá kell járulnia annak biztosításához, hogy a kereskedelmi és együttműködési politikák összhangban legyenek egymással, és azonos célokat tűzzenek ki.

5.3 **A társadalmi kohézió javítása.** Ezt kell a jövőbeli megállapodás egyik alapvető kritériumának tekinteni, nem csupán azért, mert a társadalmi kohézió stratégiai fontosságú szempont az Európai Unió számára a harmadik országokhoz fűződő kapcsolatok megközelítését illetően, hanem azért is, mert ebben rejlik a szegénység és a társadalmi kirekesztés hatalmas problémáival küzdő közép-amerikai térség egész fejlődésének kulcsa.

5.3.1 Ennek elérése érdekében meg kell tenni a szükséges és megfelelő lépéseket a szociális politikák fejlesztéséhez – például az oktatás, egészségügy és szociális biztonság terén –, illetve többek közt az adózás területén, hogy a társadalom egésze haszonélvezője lehessen a gazdasági fejlődésnek és a társulási megállapodás nyújtotta lehetőségeknek.

5.4 *A demokrácia és az intézmények erősítése.* Egy olyan sokrétű és a szegénység, hosszan tartó diktatúrák, polgárháborúk által annyira szétzilált társadalomban, mint a közép-amerikai, a megállapodásnak lehetőséget kell teremtenie a demokrácia – különösen a részvételen alapuló demokrácia – és az érintett intézmények megerősítésére.

5.4.1 Igen eltérő területeken működő – az emberi jogok védelméért, az őshonos lakosság, az afrikai származásúak vagy a nők jogaiért, a munkavállalók jogaiért vagy a környezeti jogokért küzdő – intézmények igényelnek nagyobb részvételt a politikai, gazdasági és társadalmi döntéshozatalban, annak ellenére, hogy nehéz elérniük, hogy teljes jogú partnereként hallgassák meg őket. A megállapodásnak hozzá kell járulnia ahhoz, hogy részvételüket jobban elismerjék.

5.4.2 A Közép-amerikai Integrációs Rendszer konzultatív bizottsága (CC-SICA), a Tegucigalpai Jegyzőkönyv 12. cikkében meghatározott testület esetében el kell ismerni és támogatni kell a szervezett civil társadalom képviselőjeként betöltött szerepét, és meg kell adni számára a feladatainak ellátásához szükséges logisztikai és költségvetési forrásokat.

5.4.3 Az EGSZB elismeri a CC-SICA-t intézményi partnereként: 2006 áprilisában megállapodást kötött vele, melynek alapja a közös elkötelezettség a demokrácia, az emberi jogok, a gazdasági és szociális jogok alapelveinek védelme iránt, illetve az a törekvés, hogy részt vegyenek az Európai Unió és a Közép-amerikai Integrációs Rendszer közötti gazdasági és együttműködési szálak szorosabbra fűzésére irányuló párbeszédben és lépésekben.

5.5 *A regionális integráció erősítése.* A regionális integráció nem szabad pusztán a kereskedelmi megállapodás megkötéséhez szabott európai követelésnek tekinteni: ez egyben lehetőség Közép-Amerika országai számára gazdasági gyengeségeik felszámolására és arra, hogy kihasználják a belőle adódó szinergiákat.

5.5.1 Nem tanácsos azonban túlzott ambíciókat táplálni e kérdés tekintetében. A regionális integráció olyan folyamat, amelyhez idő kell, emellett támogatást és folyamatos munkát is igényel. A megállapodásnak ezért több mechanizmust (többek között vámvisszatérítést, valamint gazdasági és társadalmi kohéziós alapok létrehozását) kell kínálnia a közép-amerikai regionális integráció ösztönzésére, támogatására és megkönnyítésére.

5.6 *Szociális kérdések beépítése a társulási megállapodásba.* A társulási megállapodás három, egymáshoz szorosan kapcsolódó – politikai, kereskedelmi és együttműködési – pillért foglal magában. Ezek mindegyike fontos, és a tárgyalások során nem szabad túlzottan csak arra az egyre összpontosítani, amelyik esetleg a legösszetettebbnek és legnehezebbnek tűnik.

5.6.1 Politikai szinten a társulási megállapodásnak gyakorlati intézkedéseket kell majd rögzítenie a felelősségteljes kormányzás támogatására, tekintetbe kell vennie a szociális dimenziót, törekedve a nagyobb társadalmi kohézió elérésére, és tartalmaznia kell olyan kikötéseket, amelyek figyelemmel vannak a nők helyzetére, valamint az emberi, foglalkoztatási és környezeti jogok, illetve az őshonos vagy afrikai származású emberek jogainak védelmére.

5.6.2 A megállapodásnak foglalkoznia kell a Közép-Amerikából kiinduló emigráció kérdésével is, amelynek pozitív és negatív hatása egyaránt lehet a térség országaira (átutalások, agyelszívás és munkaerő-elszívás). Ennek a megközelítésnek biztosítania kell az Európai Unióban élő és dolgozó bevándorlók méltóságának és jogainak kellő tiszteletben tartását is.

5.6.3 Az együttműködés terén a megállapodásnak rendelkeznie kell a térség fejlesztésére, valamint politikai, gazdasági, szociális és környezetvédelmi hiányosságainak felszámolására nyújtott közösségi támogatás folytatásáról, sőt, emeléséről. Előirányozhatja – és az EGSZB véleménye szerint elő is kell irányoznia – olyan intézmények támogatását, amelyek bizonyos konkrét témakörökre – például az ILO, az UNESCO vagy WHO kérdésére – szakosodtak, lehetővé téve ezzel, hogy elemezzék az elért haladást a kényesebb területeken.

5.6.4 Ahhoz, hogy megfeleljünk a közép-amerikai országok várakozásainak – amelyeknek már van tapasztalatuk más nemzetközi egyezményekkel, mindenekelőtt az Egyesült Államokkal aláírt CAFTA révén –, Európának meg kell mutatnia, hogy e megállapodásnak szélesebb körű céljai vannak, amelyek azzal a globális szociális jövőképpel állnak összhangban, mely magának az EU-nak az alapelveire épül, és amelybe egy, a térségbe fenntartható fejlődést hozni képes gazdasági modell is beletartozik.

6. Az EGSZB javaslatai

A fentiek fényében az EGSZB az alábbi javaslatokat kívánja tenni:

6.1 Az EU és Közép-Amerika országai közötti társulási megállapodást az Unió szempontjából politikai prioritásnak kell tekinteni, mivel stratégiai lehetőségeket rejt magában az EU más latin-amerikai partnerekkel folytatandó biregionális tevékenységeihez.

6.2 A megállapodásnak egyforma figyelmet kell szentelnie mindhárom részterületnek: a politikának, a kereskedelemnek és az együttműködésnek.

6.3 A megállapodásban figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az EU tárgyalópartnerei Latin-Amerika legszegényebb országai közé tartoznak, és hogy a két térség közötti hatalmas különbségek az esetleges káros hatások elkerülése érdekében az együttműködési programok megerősítését teszik szükségessé. Garantálni kell a kereskedelmi nyitottság megfelelő fokát is.

6.4 Tartalmaznia kell intézkedéseket a cégek versenyképességének erősítésére, a befektetők számára jogi stabilitás biztosítására, és eszközökről kell gondoskodnia az egységes közép-amerikai piac kiépítéséből a régió belüli gazdaságok eltéréseinek folytán adódó elkerülhetetlen nehézségek ellensúlyozására.

6.5 A megállapodásnak jelentős mértékben hozzá kell járulnia a társadalmi kohézió erősítéséhez a térségben, hogy annak előnyei nem csak a már most is bizonyos előnyöket élvező szektorok, hanem mindenki számára jelentkezzenek.

6.6 Ki kell terjednie a szociális-munkaügyi területre, megfelelően mindenképp az ILO-szabályoknak. A társulási megállapodásnak elő kell mozdítania, hogy az aláíró felek tiszteletben tartásuk az alapelveket és értékeket, amelyeket az ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) alapokmányában és annak alapvető szociális okmányában – mint például „A munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló nyilatkozat” (1998), „A multinacionális vállalatokra és a szociálpolitika vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozata” (1977, módosítva 2000-ben), továbbá a „Nemzetközi Munkaügyi Konferencia” állásfoglalása a szakszervezeti jogokról és a civil szabadságjogokhoz való kapcsolódásukról (1970) – rögzítettek.

6.7 Kell, hogy legyen egyértelmű szociális vetülete, nem csak a munkával kapcsolatos kérdések hangsúlyozása, hanem a

környezet védelme és annak érdekében, hogy rögzítse a régió és lakói általános előrehaladásának célját.

6.8 Tekintettel kell lennie a társadalom legsérülékenyebb tagjaira, például a nőkre, az őshonos lakosságra és az afrikai származású emberekre.

6.9 Rögzítenie kell az ahhoz szükséges mechanizmusokat, hogy a civil társadalom a tárgyalások kezdetétől egészen a végrehajtásig hatékonyan részt vehessen a folyamatban.

6.10 Növelni kell ezért a szervezett civil társadalom konzultatív testületei, különösen a CC-SICA – a közép-amerikai térség integrációs folyamatának intézményes testülete – támogatását, hogy rendelkezzenek a feladataik elvégzéséhez szükséges emberi, logisztikai és pénzügyi erőforrásokkal.

6.11 Késlekedés nélkül fel kell állítani az EGSZB és a CC-SICA tagjaiból álló, a tárgyalásokat nyomon követő közös monitoringbizottságot is, amelyhez a felek közötti megegyezés alapján csatlakozhatnak a tárgyalási folyamat elemzéséhez szükségesnek és relevánsnak ítélt más szervezetek képviselői is.

6.12 S végül, azonnal meg kell kezdődnie a CC-SICA és az EGSZB között a jövőbeli konzultatív vegyes bizottság – a megkötendő társulási megállapodást nyomon követő intézményes tanácsadó testület – tagságáról, feladatairól és módszereiről folytatott megbeszéléseknek.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS